

Insisterende og høyaktuelt om risiko

Terje Aven

Risiko og risikovitenskap: fortellinger og refleksjoner

Oslo: Universitetsforlaget, 2022

131 s.

ISBN 978-82-15-06039-2

Michael 2022; 19: 414–5.

*Send telegram straks ulykken er skjedd
Antedater telegrammet, betal dobbel il:
Det kommer ikke frem som en advarsel
Georg Johannesen: Ars Moriendi*

Er det egentlig mulig å være føre var i en stadig mer kompleks virkelighet? Verden oppleves farligere for hver dag, behovet for beskyttelse og beredskap stadig mer akutt. Mens dette skrives er nyhetsbildet preget av risikoen for sabotasje mot norsk energiproduksjon.

Terje Aven er professor i risikovitenskap ved Universitetet i Stavanger og har vært sentral i å utvikle det internasjonale fagfeltet. Han har skrevet en rekke vitenskapelige artikler og bøker, innehatt viktige posi-

sjoner i fagmiljøet og er redaktør for to internasjonale tidsskrifter innen risikofag. Han forteller om dagen i 1990 da han bestemte seg for å arbeide med grunnleggende spørsmål knyttet til risiko og – som han skriver – «styrke risikofagets grunnpilarer». Den gangen jobbet han som risikoanalytiker i Statoil og ble utfordret av en direktør i selskapet som spurte: «Terje, hva uttrykker egentlig de sannsynlighetstallene dere har beregnet, og hva med usikkerheten i disse tallene?». I boken følger Terje Aven opp med en refleksjon

der han spør leserne om hvordan det egentlig er mulig at risikoanalytikere ikke vet hva sannsynlighetstallene uttrykker. Han svarer selv: «...mange som arbeider med risikoanalyser er mest opptatt av de tekniske analysene og beregningene. Fundamentale spørsmål om forståelse er de ikke så opptatt av.»

Ambisjonen om å utforske fundamentale spørsmål om forståelse av risiko – slik Terje Aven's bok tar mål av seg til – er i seg selv grunn god nok til å vie den oppmerksomhet. Leserne blir introdusert for «Risikoverdenen – noen illustrerende problemstillinger og eksempler» (del I), «Risikofaget og vitenskap» (del II) og «Risikovurderinger og sannsynligheter» (del III). Vi får innsikt i grunnleggende begreper og modeller, blir utfordret til å tenke rundt egen – og beslutningstakeres – irrasjonalitet i møte med statistikk og tall samt lærer om ofte brukte metaforer som «sorte svaner» og «perfekte stormer».

Boken er skrevet for elever, studenter og fagfolk som arbeider med problemstillinger der risiko og risikovurderinger i et samfunnsperspektiv står sentralt. Baksideteksten eksemplifiserer: ingeniører, økonomer, helsepersonell, ledere i privat og offentlig sektor. Jeg vil tro at også «den opplyste allmennhet» uten spesielle forkunnskaper kan finne boken interessant – enten man er opptatt av klimaendringer og de store truslene i vår tid, sysler med aksjer eller prøver å regne på konsekvenser av å bytte ut den trygge ektefellen med noe morsommere.

Dette er en velsignet lett bok om et tungt tema. Min antagelse er at noen vil finne den for lett, ikke minst fordi den nesten mangler referanser. Professor Terje Aven har unnet seg et bortimot ikke-akademisk sidesprang. Riktignok er boken lærd og til og med ganske krevende, men det er en grunn til at undertittelen nettopp er «Fortellinger og refleksjoner». Dette er ikke en objektiv og forbeholden samling artikler, men en personlig og til tider insisterende tekst – også skjemmet av noen nedsettende karakteristikk av meningsmotstandere, men skitt la gå – om å sette risiko som vitenskap og eget fag høyere på dagsordenen. Selv ble jeg ganske provosert her og der mens jeg leste, men det var fint å kjenne på. For eksempel skulle det vært moro å diskutere håndteringen av koronapandemien og de ulike myndighetsaktørenes rolle med ham. Jeg satt igjen med litt den følelsen man kan ha hatt på livlige nachspiel tidlig i sin faglige og politiske dannelsesreise. Livet er for kort til alltid å ta forbehold.

Elisabeth Swensen
elswense@online.no

Elisabeth Swensen er spesialist i allmennmedisin og arbeider som overlege ved AiR Rauland.